

Θασίων γη

διμηνιαίο περιοδικό της Θάσου

ΤΙΜΗ: 7 €

Για να ξέρεις προς τα πού αρμενίζει το νησί σου...

Θασίωτη γη

διμηνιαίο περιοδικό της Θάσου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ:

Τεχνητή νοημοσύνη: ναι στο σκάκι, όχι στο πόκερ 3

Τότε... και Τώρα! 6

Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων δημ. σχολείου Θεολόγου: ΚΛΕΙΣΤΟΝ!..... 8

Η κατάρρευση της γέφυρας στην Καβάλα 10

ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ: Τέσσερις φορές σε ισόβια
για τρεις φόνους στη Θάσο και έναν στην Καβάλα 13

ΚΟΥΚΙΔΕΣ..... 14

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΙΔΗΣ: Καλλιράχη 1299-1927 16

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΚΟΣΜΑΣ: Τα γεγονότα της 17ης Νοεμβρίου 1984
Η ιστορία της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Καβάλας 27

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Περί της Αριστείας..... 32

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΟΣ:

Αειθαλείς ετών 92 απόφοιτοι του Λυκείου Αρρένων Καβάλας!!!
Έντονη και η Θασιακή παρουσία 36

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ: Ο Φοιτητής (διήγημα)..... 40

«Ο τρελός» του Κώστα Βλαστάρη:
«Έλα να παίξουμε... θα σου χαρίσω τη βασίλισσά μου»..... 47

ΜΑΡΙΑ ΦΙΛΟΜΗΛΑ ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ: Γλυκό δηλητήριο (ποίηση)..... 48

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ: Ποιητικές σταγόνες (ποίηση)..... 49

ΣΩΤΗΡΗΣ ΓΕΡΑΚΟΥΔΗΣ: Τα Θασίτ'κα: Ου Μήτσους είχιν ένα μιγάλου μιράκ'..... 51

Τότε ...

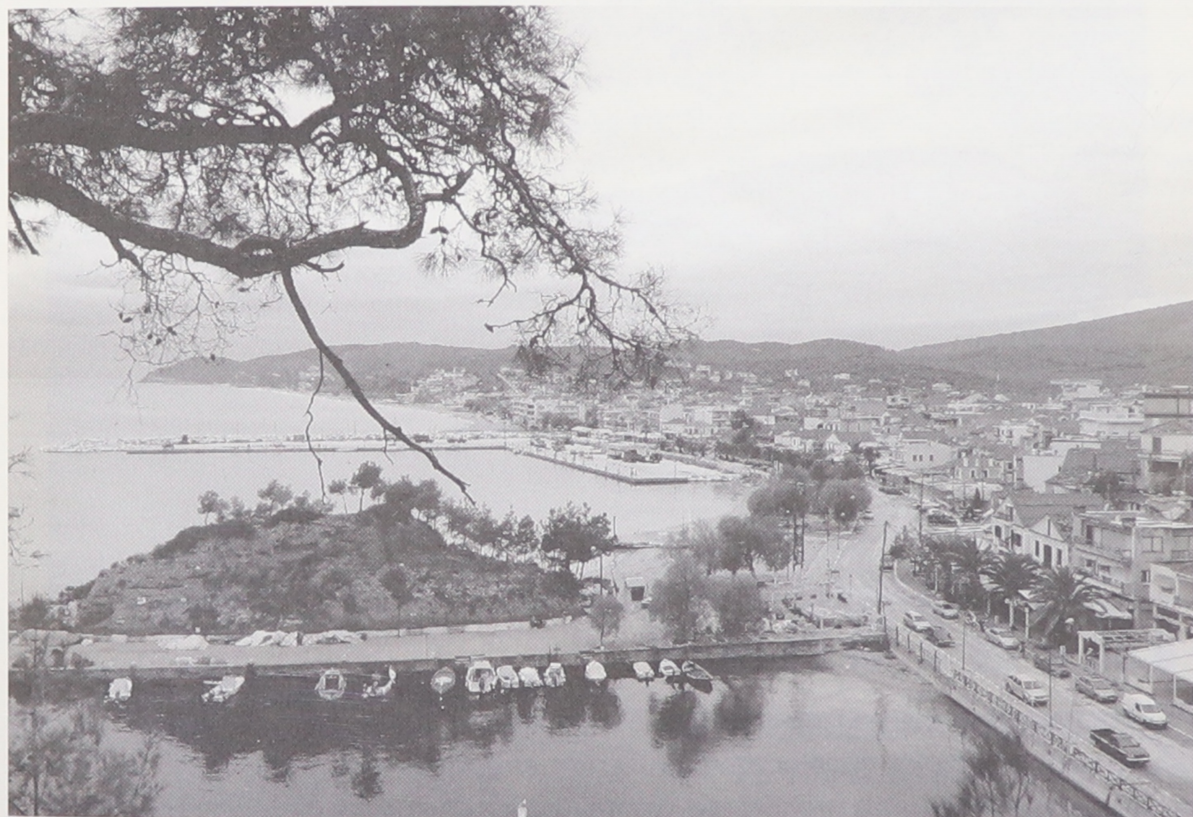

Τα Λιμενάρια γύρω στα 1950.

Ένας τόπος απείραχτος ακόμα από το καταστροφικό χέρι του ανθρώπου «επενδυτή». Ένας τόπος με περισσή αμεριμνησία...

Στο βάθος το ελιοτριβείο του Καλπίνη.

και Τώρα

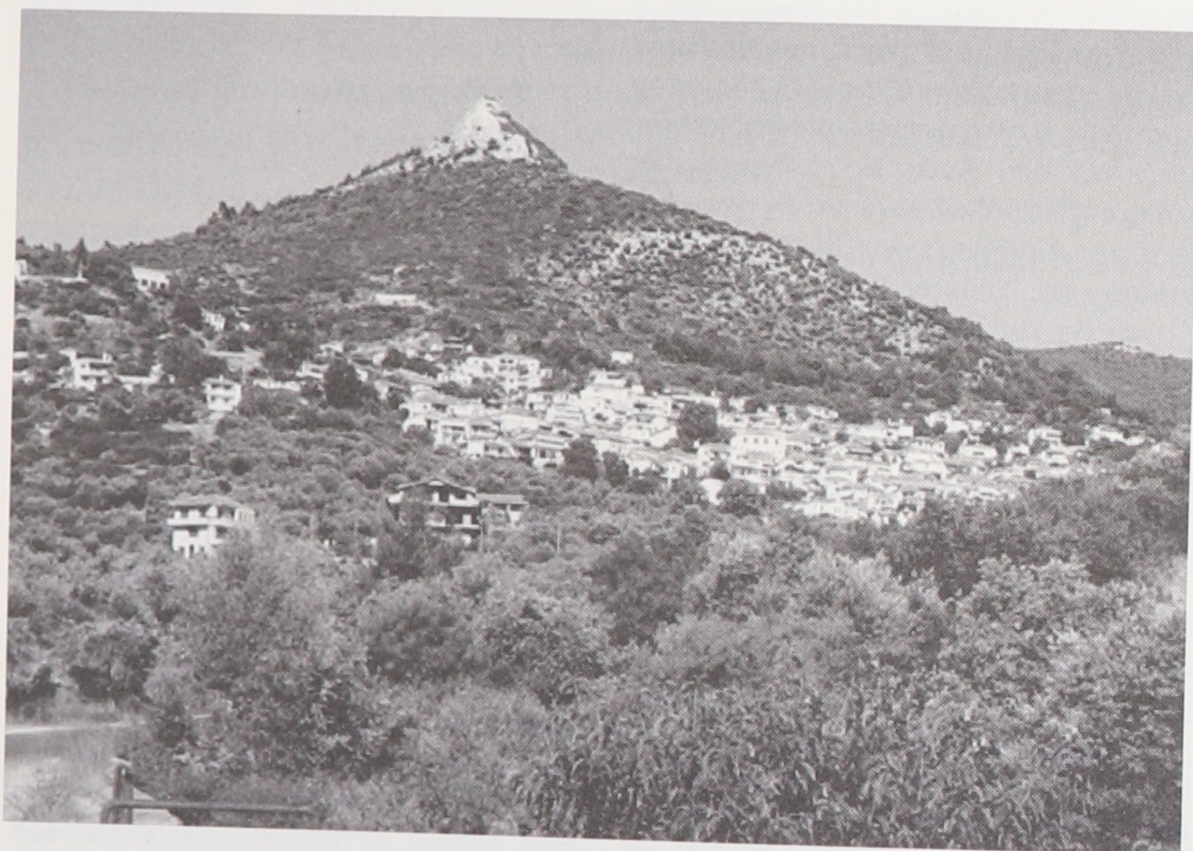

Ένα λάιτ και κοσμοπολίτ περιβάλλον αλλού πασκίζει να παρκάρει,
αλλού πασκίζει να προσορμιστεί.

Τίποτα δεν θυμίζει εκείνη την παλιά αμεριμνησία.

Μόνο το πεύκο, πάνω στον κάτσακα, εξακολουθεί να έχει το γινάτι
του...

Καλλιράχη 1299-1927

Από το παρόν τεύχος εγκαινιάζουμε σε συνέχειες τη δημοσίευση μιας εκτενούς εργασίας για την Ιστορία της Καλλιράχης των χρόνων 1299-1927 του μόνιμου συνεργάτη μας **Γιώργου Αυγουστίδη**.

Ο Γιώργος Αυγουστίδης στην εργασία του αυτή, καρπό αόκνων προσπαθειών, στηρίζεται κυρίως σε αδημοσίευτο υλικό που εντόπισε μετά από πολύχρονη έρευνα σε ιδιωτικά αρχεία της Θάσου αλλά και στα πλούσια αρχεία των μοναστηριών του Αγίου Όρους.

Καλή σας ανάγνωση!

Καλλιράχη 1299-1927¹

ΜΕΡΟΣ 1^ο

Γράφει ο Γιώργος Αυγουστίδης

Το χωριό Κακηράχη, κτισμένο γύρω από τον απόκρημνο βράχο της Μεταμόρφωσης, αποτελούσε ίσως το αρχαιότερο χωριό της Θάσου μετά το Λιμένα. Πότε οι κάτοικοι μετακινήθηκαν στην άκρη αυτή; Μέχρι σήμερα δεν υπάρχουν τεκμηριωμένες πηγές. Μοναδική πηγή αποτελούν οι ενεπίγραφες πλάκες, οι εντοιχισμένες στην πρόσοψη του μικρού ναού της Μεταμορφώσης, μοναστηριακά έγγραφα, ιδιαίτερα της Ι.Μ. Παντοκράτορος και ιδιωτικά αρχεία από την Καλλιράχη².

Στην απροσπέλαστη κορυφή πάνω από τη σημερινή Καλλιράχη ίδρυσαν το πρώτο χωριό, την Κακιράχη των εγγράφων. Ασφαλώς αυτό συνέβη στην ταραγμένη περίοδο των σταυροφοριών, ιδιαίτερα λίγο πριν της 4^{ης} (1204), όταν σχεδόν όλοι οι παράλιοι οικισμοί της Θάσου αναγκάστηκαν να συμπτυχθούν στο εσωτερικό, ιδρύοντας τους γνωστούς ορεινούς οικισμούς του νησιού.

Στη δυσπρόσιτη εκείνη περιοχή ίδρυσαν τον πρώτο οικισμό τους και στην κορυφή, πάνω στο βράχο οι ευλαβείς Κακιραχώτες ανήγειραν μικρό πανέμορφο εκκλησάκι, τιμώμενο αρχικά στη μνήμη του Προφήτη Ηλίου.

Στο εκκλησάκι αυτό υπάρχουν δύο εντοιχισμένες επιγραφές, οι οποίες σήμερα είναι αδύνατο να διαβαστούν λόγω των επικαλύψεων με ασβέστη. Η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Καβάλας διέσωσε το έτος ανέγερσης: *Ανηγέρθη ο θεός και πάνσεπτος Ναός του Αγίου και ενδόξου προφήτου Ηλίου δια συνδρομής και εξόδου παπά Καλοϊωάννου συν της αυτού χώρας, Λουκάς δε το όνομα εκ Χριστού πόλιν οικοδόμησεν ταύτην έτους σωζ (6807) από κτίσεως κόσμου = 1299 μ.Χ.*

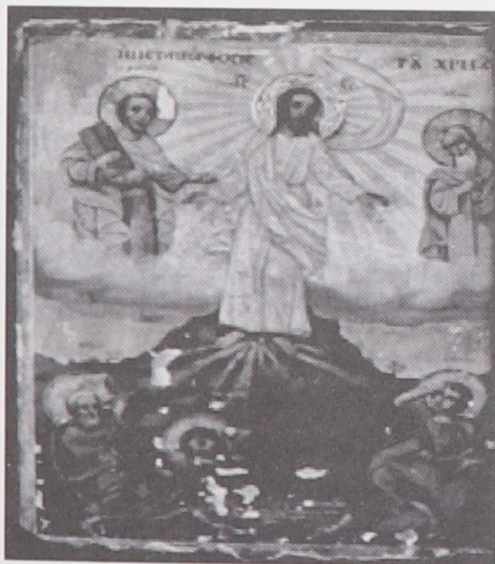
¹ Το αρχικό χωριό στην κορυφή της Μεταμόρφωσης για αιώνες ονομαζόταν Κακηράχη λόγω του δυσπρόσιτου και του απροσπέλαστου μέρους. Μετά την μετεγκατάσταση στη σημερινή προσιτή θέση, 1740 περίπου, το χωριό ονομάστηκε Καληράχη, ονομασία την οποία διατηρεί μέχρι σήμερα. Η παλαιότερη ονομασία παρ' όλα αυτά δεν εγκαταλείφθηκε εντελώς και παρέμεινε σε περιορισμένη χρήση μέχρι τις τελευταίες δεκαετίες.

² Χάρη της οικονομίας της δημοσίευσης δεν συμπεριελήφθησαν σημαντικά κεφάλαια που αφορούν την ιστορία του χωριού (απαλλοτρίωση, καπνεργατικό, ναυτιλία), από αδημοσίευτο υλικό, ακόμη και σημαντικές εργασίες που είδαν το φως της δημοσιότητας.

Το εκκλησάκι στην κορυφή της Κακιράχης

Για εξακόσια περίπου χρόνια το εκκλησάκι τιμόταν στη μνήμη του Προφήτου Ηλιού. Προς το τέλος του 19^{ου} αιώνα (1882) ο Ευαγγελιστής Ελευθερίου, ελεήμονας και καλοκάγαθος Κακιραχιώτης, επιστάτης της εν Καλλιράχη ενορίας, αφιέρωσε εικόνα της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος στο ταπεινό εκκλησάκι και αυτό έγινε αιτία για τη νέα μετονομασία της εκκλησίας αλλά και της περιοχής σε *Μεταμόρφωση*³. Σύμφωνα με τη ζωντανή παράδοση, την οποία διασώζει ο π. Στρατής, ταυτόχρονα με τον οικισμό τους ανήγειραν και τον πολιούχο ναό τους τιμώμενο στη μνήμη του Αγίου Δημητρίου. Από το ναό αυτό δεν διασώζεται κανένα ίχνος.

Μεταμόρφωση 1882

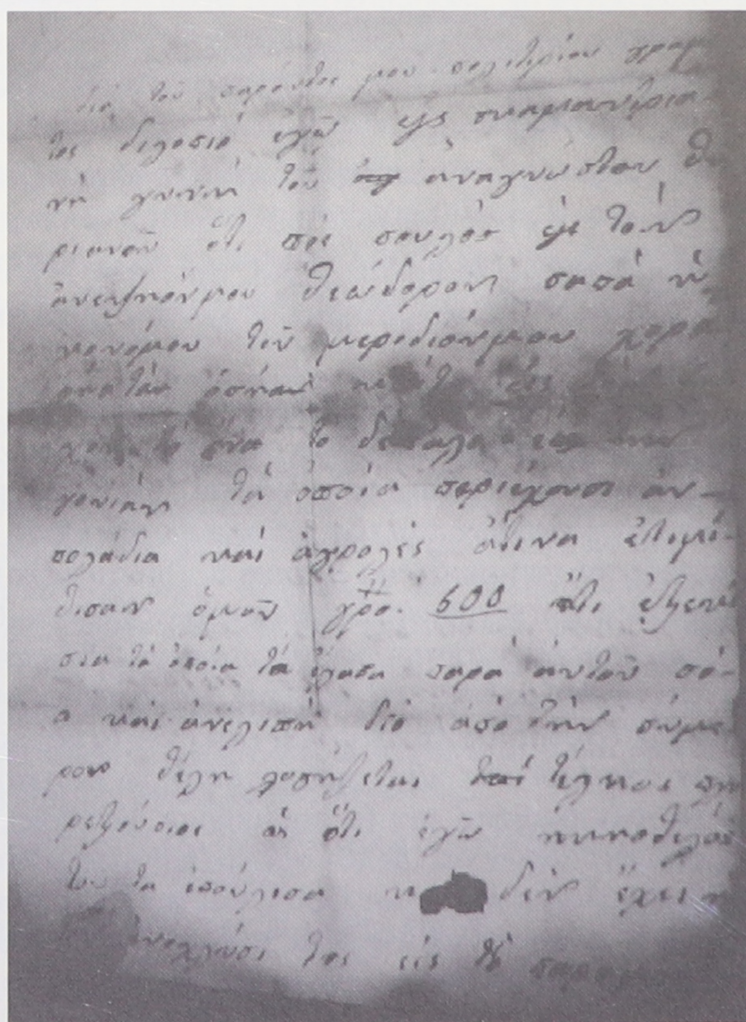
Η Κακιράχη αποτελούσε κραταιό οικισμό στους τελευταίους τραγικούς αιώνες του Βυζαντίου. Γι' αυτή την σκοτεινή περίοδο μόνο σποραδικές πληροφορίες έχουμε από μοναστηριακά έγγραφα. Ίχνη αυτής της περιόδου μπορούμε ακόμη να ανιχνεύσουμε στα βυζαντινά ονόματα είτε επίθετα είτε βαπτιστικά που συνα-

³ Δ. Στρατή, Σημειώματα εικόνων εξωκκλησίου της Μεταμόρφωσης Καλλιράχης Θάσου, Θασιακά τ.11,272 κε.

ντούμε μέχρι σήμερα στη Θάσο και περισσότερο στην Καλλιράχη: Ποκαυκίνα (από το καύκος όμορφη), Λοβουλίνα και Λόβουλος (= αυτός που κάνει πετυχημένη βολή), Βρανάς, Αργυρός, Καλαφάτης, Λασκαρίδης, Παλαιολογίνα, Δούκας (βαπτιστικό και επίθετο), Ασανίνας (Παναγιά) κ.α., ονόματα όλα της βυζαντινής αριστοκρατίας της Πόλης.

Τελευταία στο αρχείο του Γιώργου Οικονόμου (Γκαγκάριν) διάβασα δικαιοπρακτικό έγγραφο με ημερομηνία 3 Οκτωβρίου 1853. Το αξιοσημείωτο στο έγγραφο αυτό είναι η αναφορά δύο ονομάτων: Το γυναικείο Σκαμαντριανή (Σκαμανδρινή) και το επίθετο του ανδρός της, Θεριανός. Το γυναικείο αυτό όνομα που επιβίωσε ως τα μέσα του 19^{ου} αιώνα είναι όπως και τα άλλα γνωστό στη βυζαντινή αριστοκρατία της Κωνσταντινούπολης. Το επίθετο Θεριανός το συνάντησα στις απογραφές του 1570 και του 1626 οι οποίες αφορούν και τις Μαριές. Το όνομα αυτό ενισχύει την άποψή μου ότι οι Μαριές πρέπει να ανήκαν διοικητικά στην Καλλιράχη μέχρι το 1626 όταν το χωριό αυτό το συναντάμε πλέον ως ανεξάρτητη κοινότητα. Σήμερα το επίθετο αυτό δεν διασώζεται στη Θάσο αλλά το διάβασα σε δύο αναφορές στον τηλεφωνικό κατάλογο της Καβάλας. Σημειώνω την αρχή του εγγράφου διατηρώντας την ορθογραφία του: δια του παρόντος μου πολιτιρίου γράμματος διλοπιόεγώ η σκαμαντριανή γυνή του αναγνώστου θυριανού ότι πουλό εις τον ανεψηόν μου Θεόδωρον παπά ηκονόμου του μεριδόν μου κ.λ.π. 1853 οκτονβρίου 3.

Τι έγινε και βυζαντινά ονόματα βαπτιστικά και επίθετα τα συναντάμε μέχρι σήμερα στη Θάσο; Υποστηρίχτηκε από πολλούς ερευνητές ότι στα τραγικά χρόνια λίγο πριν από την άλωση και ακόμη την φοβερή νύχτα της 29^{ης} Μαΐου του 1453 γόνοι αριστοκρατικών οικογενειών κατάφεραν να διαφύγουν και να βρουν καταφύγιο στα κοντινά νησιά της Λήμνου και της Θάσου.

Σκαμανδριανής Πωλητήριο 1853

ΟΙ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΚΙΡΑΧΗ

Διαθήκη Ιωάννου πριμικηρίου 1384

Αναφορές για το πρώτο χωριό, την Κακιράχη υπάρχουν σε παλαιά έγγραφα των Ι. Μονών Παντοκράτορος, Ιβήρωνος, Βατοπαιδίου και Σταυρονικήτα του Αθω⁴.

Στην Ιερά Μονή Παντοκράτορος φωτοτύπησα τη διαθήκη του πριμικηρίου Ιωάννη, με την οποία αφιερώνει στη μονή αυτή ακίνητα, γαίες ακόμη και καλλιεργητές στη Θάσο. Η αξία του εγγράφου αυτού έγκειται στη λεπτομερή καταγραφή όλων των κτημάτων που είχε αποκτήσει στη Θάσο ο μέγας πριμικήριος Ιωάννης, γαμπρός του αυτοκράτορα Ιωάννη Ε΄ Παλαιολόγου (1341-1391). Πολλά από τα τοπωνύμια του εγγράφου διασώζονται ως σήμερα. Ο μεν παρών καιρός εργασίας εστίν ο δε μέλλων ανταποδώσεως, τα θεία διδάσκουσι λόγια και τα μεν παρόντα ὡσπερ εκ του μηδενός εις το εἶναι παρήχθησαν οὕτως εις το αρχαίον λυόμενα επανέρχονται το μηδέν, εκείνα δε εισί εστώτα και μόνιμα τα ητοιμασμένα τοις τον Θεόν αγαπῶσι και κατ' εκείνον ὅσον το δυνατόν πολιτευομένοις... αναφέρει ακόμη στη διαθήκη του (ο πριμικήριος Ιωάννης), ότι πριν πολλά χρόνια είχε ιδρύσει εκ βάθρων μαζί με τον αδελφό του μεγάλο στρατοπεδάρχη Αλέξιο τη μονή Παντοκράτορος του Αγίου Όρους και την είχε αποπερατώσει μετά το θάνατο του Αλεξίου. Ανησυχεί μήπως μετά το δικό του θάνατο εις την προτέραν επανέλθῃ φθοράν το νησί και ιδίως τα έργα που κατασκεύασε στο λεγόμενο Μαρμαρεολιμέ-

⁴ Περίληψεις των χρυσοβούλων και των σιγιλλίων υπάρχουν στα: Αθωνικά σύμμεικτα τ. 5 αρχείο Ι.Μ. Παντοκράτορος, επιτομές εγγράφων 1039-1801, Αθήνα 1998.

να (Λιμένα), όπως ο πύργος και το φρούριο. Στη συνέχεια περιγράφει τα διάφορα κτήματα, αμπελώνες, ελαιόδενδρα και οπωροφόρα και τις τοποθεσίες όπου αυτά βρίσκονται. Όλα αυτά τα αφιερώνει στην ιδρυθείσα από αυτόν Ιερά Μονή Παντοκράτορος του Αγίου Όρους. Στα κτήματα αναφέρει και την Κακή Ράχη. Καταλήγει, ότι αν κανείς βουληθεί μεν ακυρώσαι θείους και προσκυνητούς χρυσοβούλους λόγους δι' ὧν ἡμῖν ἡ παρούσα ευαγής νήσος παρά των κρατίστων μου και αγίων αυθεντών και βασιλέων εβραβεύθη των δε ἡμετέρων αλογήσας διαταγμάτων μου τολμήσει των του μοναστηρίου τοιούτων δικαίων αποστερείσαι το οιονούν ἢ ἐπήρειαν τινά προσαγαγείν αὐτῷ περί την του ειρημένου ναού του Προδρόμου του πύργου του φρουρίου του λιμένος της χώρας του προσκυρωθέντος αὐτῷ τόπου διακατοχήν ἢ τοὺς ειρημένους ἀδελφούς και παιδιά μου ἢ ἐνοχλήσαι ἢ κατὰ τι διασεΐσαι αὐτούς, ὁ τοιούτος καν' οποιός και ἡ ἐπισπάσαι το μεν προς εαυτὸν τας ἀράς των τῆς (318) θεοφόρων πατέρων και των ἀπ' αἰῶνος αγίων μη τύχει ἐλέους ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ της κρίσεως καθ' ἣν μέλλομεν πάντες γυμνοὶ και τετραχλισμένοι παραστήσασθαι τῷ βήματι του Χριστοῦ...

Ακολουθεῖ σιγιλλιώδες γράμμα του πατριάρχῃ Νείλου, που φέρει ἡμερομηνία Μάιος 6894 (1386 μ.Χ), με το οποίο επικυρώνονται οἱ ἀφιερώσεις του μεγάλου πριμικηρίου Ἰωάννη στη Θάσο προς τὴ μονή Παντοκράτορος. Το ἔγγραφο αὐτὸ ὅπως και τὰ ἐπόμενα, περιέχει πληροφορίες πολὺ σημαντικές τόσο για τὴ Θάσο ὅσο και για τὴν ευρύτερη περιοχή της πλησιόχωρης στεριάς: Νείλος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης και οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Ὁ περιπόθητος γαμβρός του κρατίστου και αγίου μου αυτοκράτορος ἐν αγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸς υἱὸς της ἡμῶν μετριότητος μέγας πριμικήριος ὁ κυρ Ἰωάννης πολλὰ μεν και ἄλλα τινὰ προσκυρώσας τὴ σεβασμίᾳ βασιλική και πατριαρχική μονή του κυρίου και Θεοῦ και σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ του Παντοκράτορος ἡν' ἐκ βάθρων ἀνήγειρεν ἐν τῷ αγίῳ Ὄρει του Ἄθω ... και ἐτι τὴν ἐν τῇ τοποθεσίᾳ της Κακῆς Ράχῃ ἐν τῷ χωρίῳ του Ποταμοῦ⁵ ἐλαίας διακοσίας και ἀμυγδαλέας (ἀφιέρωσεν), ἐν τῇ τοποθεσίᾳ του Θεολόγου το πάλαι χωράφι των Κελαδηνάδων και του Γιαννίου ... το ἔγγραφο καταλήγει με ἀφορισμό: ...Ἴνα δε μη τις τρόπον τυχὼν οὐκ ἀγαθοῦ και μοχθηρὰς προαιρέσεως κατὰ δυναστείαν ἐπαγάγῃ τοῖς ειρημένοις και ἀφέληται τι τούτων και εαυτὸν ἐκδῶ τῇ ἀπὸ Θεοῦ κολάσει και τιμωρίᾳ ἣν οἱ ἱεροὶ και θεῖοι κανόνες κατὰ ἱεροσύλων διαγορεύουσι και βάρος ἐπιτιμίου ἀφορισμοῦ ἡ μετριότης ἡμῶν ἐκφωνεῖ κατ' ἐκείνου τοῖς θεοῖς ἐπομένη δόγμασι της ἐκκλησίας Θεοῦ. Ὅθεν και ὀπλεονεκτικῶς και παρά τον του δικαίου λόγον ἀρπάσας τι των ὡς δεδήλωται ἀφιερωθέντων μενεῖ μεν κανταύθα τὴν ἀδικίαν και τὴν ἱεροσυλίαν κατέχων παρά παντός ἀσυγχώρητος ἔσται δε και εἰς αἰῶνας ἐν τῷ μέλλοντι τοῖς ἀφορήτοις κολαζόμενος βασάνοις...

ΝΕΙΛΟΣ ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ.

⁵ Το σιγίλλιο αὐτὸ δημιουργεῖ ἀναπάντητα ἐρωτηματικά διότι ἀν περιέγραφε ὁ, τι πραγματικὰ ἴσχυε κατὰ τὴν ἐποχὴ της συγγραφῆς του, δὲν θὰ ἔκανε το λάθος νὰ ἀναφέρει τὴν Κακιράχη ὡς τοποθεσίᾳ και τὴν πασίγνωστη τοποθεσίᾳ του χωριοῦ, του **Ποταμοῦ**, νὰ τὴν ἀναφέρει ὡς χωρίον. Ἀκόμη τὰ τοπωνύμια Κελαδηνάδων και Γιαννίου ἀφοροῦν τὴν Καλλιράχη και ὄχι τὸ Θεολόγο.

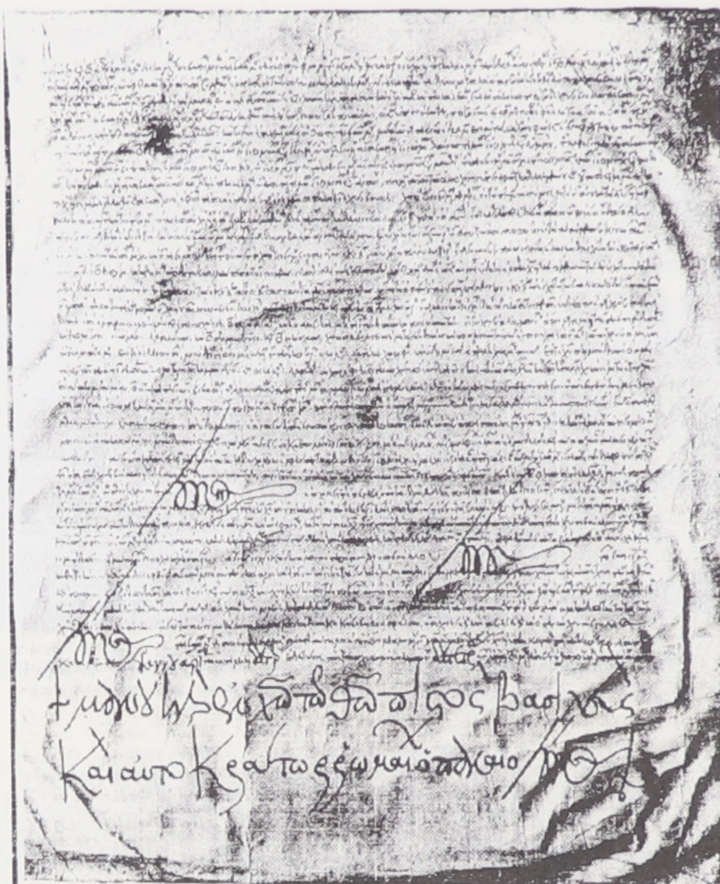

Σιγίλλιο πατριάρχη Νείλου

Ακολουθεί χρυσόβουλο του αυτοκράτορα Μανουήλ Παλαιολόγου (1391-1425), που συντάχθηκε τον Ιανουάριο του 1394 και με το οποίο επικύρωνε τα δικαιώματα της μονής σε πολλά μέρη στη Μακεδονία και στη Θάσο. Για την Κακιράχη αναφέρει: *εις την Κακήν Ράχιν μονύδριον, εις όνομα τιμώμενον των αγίων Αναργύρων μετά των αμπελίων των χωραφίων ελαιών τε και αμυγδαλών την τοποθεσίαν την λεγομένην των Κελαδηνών.*

Τον Ιούνιο του ίδιου έτους ο πατριάρχης Αντώνιος Δ΄ επιβεβαιώνει το χρυσόβουλο του Αυτοκράτορα και επισείει ποινή αφορισμού «... βάρος φρικώδους αφορισμού εκφωνούμεν εν Αγίω Πνεύματι ...» σε όποιον επιχειρήσει να αρπάξει κτήματα της μονής. Για την Κακηράχη αναφέρει ότι η μονή κατέχει το μονύδριο των Αγίων Αναργύρων με αμπέλια, χωράφια, ελαιόδενδρα και αμυγδαλιές στην τοποθεσία Κελαδηνάδων.

Πρέπει να σημειώσουμε την παραδοξολογία του παραπάνω σιγιλλίου να επικυρώνει ο πατριάρχης χρυσόβουλο του αυτοκράτορα. Αν είναι αληθινό τότε δείχνει το βαθμό της παρακμής του θεσμού του αυτοκράτορα. Ενός αυτοκράτορα

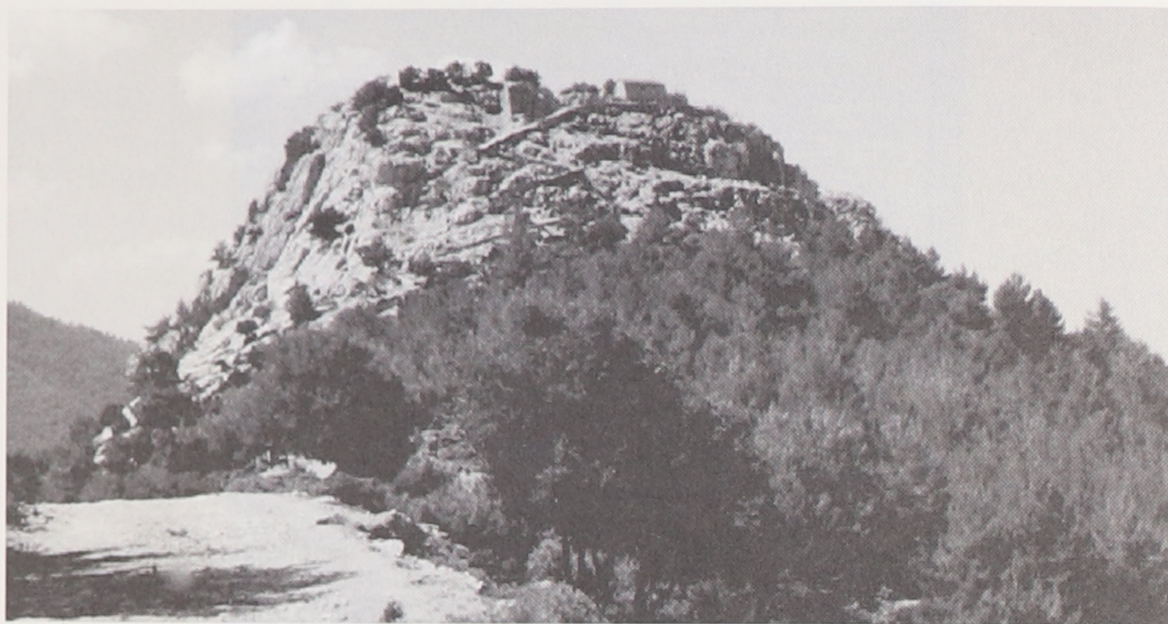

Χρυσόβουλο Μανουήλ Β' Παλαιολόγου 1394

από τους ελάχιστους που είχαν εσωτερικεύσει την αποστολή τους. Η αγωνία του αυτοκράτορα αυτού για την τύχη της Πόλης ήταν τέτοια που όπως μας πληροφορεί ο ιστορικός Δούκας κάθε βράδυ παρακαλούσε το Θεό «μη μοι γένοιτο Χριστέ Βασιλεύ μηδέ ακουστήτω τοις απείροις έθνεσι των χριστιανών ότι εν ημέραις Μανουήλ του βασιλέως παρεδόθη η πόλις και τα εν αυτή άγια και τίμια σκεύη τοις ασεβέσι και χριστομάχοις».

Αναφορές για το αρχικό χωριό έχουμε και από ξένους περιηγητές που επισκέφτηκαν τη Θάσο, όπως του Κυριάκου της Αγκώνας, ο οποίος το 1444 καταγράφει τα ανθηρά χωριά της: Νεόκαστρο, Κακιράχη, Αναστάσιο, Ποταμιά, Κοίνυρα και του Benedetto Bordone στις αρχές του 16ου αιώνα, ο οποίος αναφέρει ότι η Θάσος ήταν πολυκατοικημένη και είχε τρία οχυρότατα κάστρα. Το ίδιο αναφέρουν και οι Thomaso Porcacchi (1572) και M. Boschini (1658). Για τα τρία αυτά κάστρα περισσότερες πληροφορίες μας δίνει ο περιηγητής του 17ου αιώνα Francesco Piancenza (1688)⁶. Το νησί (γράφει) είναι στολισμένο με τρία κάστρα τα οποία και σήμερα ακόμη έχουν καλή εμφάνιση. Από την περιγραφή του ξεκαθαρίζεται ότι τα οχυρά αυτά κάστρα βρίσκονταν: στο Λιμένα, στο Κάστρο Λιμεναρίων και το τρίτο ΝΔ του νησιού. Για το τρίτο Κάστρο της Θάσου υπήρξε σύγχυση πού ακριβώς βρισκόταν.

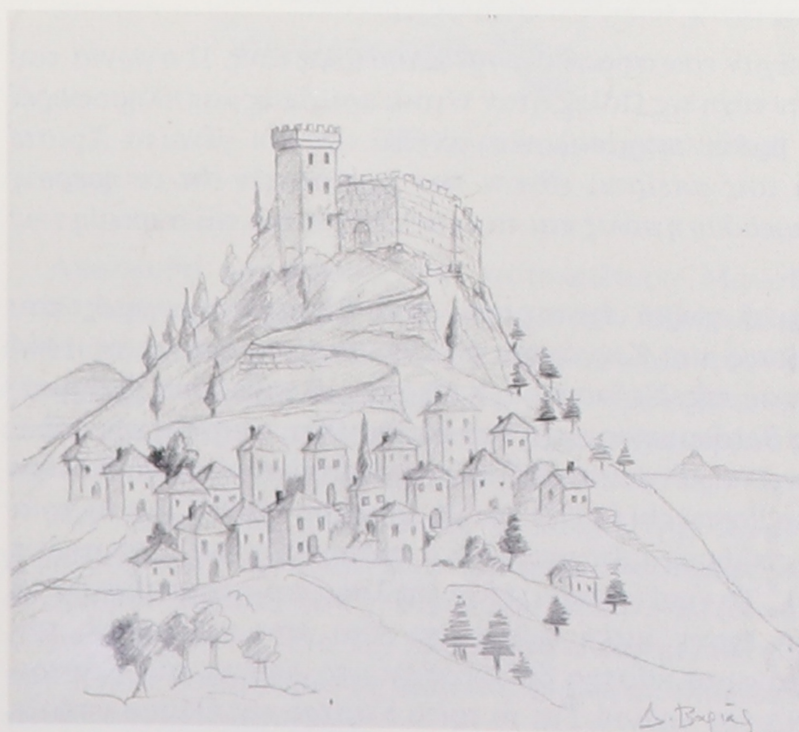
⁶ Βλ. Απ. Βακαλόπουλου : Ιστορία της Θάσου 1453-1912 , Ε.Μ.Σ., 1984 σελ. 41.

Η κορυφή με το εκκλησάκι του προφ. Ηλιού, αριστερά ο αμυντικός πύργος

Πριν από χρόνια ο Ολλανδός οθωμανολόγος κ. Kiel είχε την καλοσύνη να μου δώσει από το αρχείο της Κωνσταντινούπολης Basbakanlik Osmanli Arsivi (Αρχείο προεδρίας) τις απογραφές των ετών 1530, 1570, 1601 και 1626. Στην απογραφή του 1530 στο σημείο που αφορά την Κακιράχη διαβάζουμε στην αρχή: Kale-i-Kakirahi = Κάστρο της Κακιράχης. Επιβεβαιώνεται έτσι οριστικά ότι το τρίτο Κάστρο της

Θάσου ήταν της Κακιράχης. Από το όμορφο αυτό δυναμάρι σώζονται τμήματα της θεμελίωσής του, μικρά τμήματα του λιθόστρωτου στο ανηφορικό μονοπάτι που οδηγούσε στο κάστρο, τμήμα της δεξαμενής νερού στην ανατολική γωνία του φρουρίου επιχρισμένη με το περίφημο βυζαντινό κουρασάνι. Πιο ευδιάκριτος ο αμυντικός πύργος στη βόρεια και ευάλωτη πλευρά του φρουρίου.

Το Κάστρο της Κακιράχης
με τον αμυντικό πύργο (απόδοση Δ. Βαριάς).

Συνεχίζεται